

დაწყებითი, საბაზო და საშუალო საფეხურების არაქართულენოვანი სკოლების ქართულის, როგორც მეორე ენის, მასწავლებელთა საგნის გამოცდის და პროფესიული კომპეტენციის დამადასტურებელი ტესტირების

პ რ ო გ რ ა მ ა

საგამოცდო პროგრამა განკუთვნილია ქართულის, როგორც მეორე ენის, იმ მასწავლებლებისა და მასწავლებლობის მსურველთათვის, რომლებსაც 2023 წელს გადაწყვეტილი აქვთ მონაწილეობა მიიღონ ქართულის, როგორც მეორე ენის, მასწავლებელთა საგნის გამოცდასა და პროფესიული კომპეტენციის დამადასტურებელ ტესტირებაში.

გამოცდაზე შემოწმდება მასწავლებლის:

1. ენობრივი კომპეტენცია (მოსმენის, კითხვის, წერის, ლაპარაკის უნარები);
2. პროფესიული ცოდნა (ფონეტიკის, გრამატიკის, ორთოგრაფიის, პუნქტუაციისა და ლექსიკის ცოდნა და მათი გამოყენების უნარი).

ენობრივი კომპეტენცია

მიმართულება მოსმენა

პედაგოგს მოეთხოვება სხვადასხვა თემასთან დაკავშირებული ზეპირი ტექსტების გაგება და გაანალიზება შინაარსობრივი თვალსაზრისით.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს მოსმენილ ტექსტში წამოჭრილი პრობლემების გაგება-გააზრება, მთავარი და მეორეხარისხოვანი საკითხების, არგუმენტების, ვარაუდებისა და ფაქტების ერთმანეთისაგან გამიჯვნა, ტექსტის ნაწილებს შორის არსებული ლოგიკური კავშირების დადგენა, ექსპლიციტური და იმპლიციტური ინფორმაციის გაგება *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, ა) ა.ა.};* სუბიექტური დამოკიდებულების გამომხატველი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების, ენობრივი ფორმულებისა და კლიშეების ამოცნობა *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, ა) ა.ბ.};*

მიმართულება კითხვა

პედაგოგს მოეთხოვება სხვადასხვა ჟანრის, სტილისა და სტრუქტურის მქონე არამხატვრული და მხატვრული ტექსტების გაგება-გაანალიზება შინაარსისა და სტრუქტურულ-ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს:

- ტექსტში ასახული თემის, ძირითადი იდეის, პრობლემატიკის, პრობლემის გამომწვევი მიზეზების, მთხრობლის, ავტორის, პერსონაჟის ხედვისა და ქცევის მოტივის განსაზღვრა, ტექსტში გადმოცემული თუ ნაგულისხმევი თვალსაზრისების, შეხედულებების გამოკვეთა *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, ბ) ბ.ა.};*
- ტექსტის ფუნქციური ტიპის, სტრუქტურული ერთეულებისა და ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ფუნქციების განსაზღვრა, პერსონაჟთა დახასიათების ხერხების ამოცნობა *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, ბ) ბ.ბ.};*
- ტექსტის გაანალიზება სოციალურ-კულტურული და ისტორიული ფაქტორების გათვალისწინებით *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, ბ) ბ.გ.};*

მიმართულება წერა

პედაგოგს მოეთხოვება სხვადასხვა ტიპის წერილობითი ტექსტების შედგენა.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს სხვადასხვა ტიპის წერილობითი ტექსტების (ესე, გამოხმაურება, მიმოხილვა...) შექმნა; პრობლემური საკითხების შესახებ საკუთარი შეხედულებების ჩამოყალიბება; აზრის თანამიმდევრულად განვითარება, არგუმენტების მოყვანა; სათანადო ლოგიკური დასკვნების გამოტანა; ტექსტის ორგანიზება; ენობრივი ნორმებისა და პუნქტუაციის წესების დაცვა *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, გ) გ.ა.}*

მიმართულება ლაპარაკი

პედაგოგს მოეთხოვება ზეპირი მეტყველებისას საკუთარი აზრის მკაფიოდ და ნათლად ჩამოყალიბება, გამართულად მეტყველება.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს სათანადო არგუმენტებისა და კონკრეტული მაგალითების მოხმობა საკუთარი მოსაზრების/პოზიციის გადმოსაცემად, დასკვნის გაკეთება *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, დ) დ.ა.}*

სასწავლო მასალის გაანალიზება

პედაგოგს მოეთხოვება სასწავლო მასალის გაანალიზება.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს მიზნის შესაბამისად სხვადასხვა სასწავლო მასალას შორის არჩევანის გაკეთება, საკუთარი არჩევანის დასაბუთება მასალის მეთოდური და შინაარსობრივი თვალსაზრისით გაანალიზების საფუძველზე *{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 290, ე) ე.ა.}*

პროფესიული ცოდნა

პედაგოგს მოეთხოვება შემდეგი საკითხების ცოდნა:

ქართული ენა

ა) **ქართული ანბანი და მისი ზოგადი დახასიათება:** ქართული ენის ბგერითი შედგენილობა; ბგერა და ასო; ქართული დამწერლობის განვითარების ეტაპები.

ბ) **ფონეტიკა:** ბგერათა დახასიათება; სპეციფიკური ბგერები; ძირითადი ფონეტიკური პროცესები: ასიმილაცია, დისიმილაცია, მეტათეზისი, ბგერის დაკარგვა და სხვ. ინტონაცია და მისი ძირითადი ელემენტები: ლოგიკური მახვილი, მეტყველების ტემპი, ხმის ტემბრი; პაუზა და მისი აზრობრივი დატვირთვა; ორთოეპიის საკითხები.

გ) მორფოლოგია:

1. არსებითი სახელი; ჯგუფები, ბრუნება, ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები;
2. ზედსართავი სახელი; ჯგუფები, ბრუნება ცალკე და არსებით სახელთან ერთად;
3. მსაზღვრელ-საზღვრულის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები;
4. რიცხვითი სახელი; ჯგუფები, ბრუნება ცალკე და არსებით სახელთან ერთად;
5. ნაცვალსახელი; ჯგუფები, ბრუნება ცალკე და არსებით სახელთან ერთად; ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები;
6. სახელთა წარმოება და მათი ფუნქციები;
7. ზმნა; პირისა და რიცხვის გამოხატვა ზმნაში, სუბიექტისა და ობიექტის ბრუნვები, პირთა რაოდენობა ზმნის ერთ ფორმაში, ზმნისწინთა აგებულება და მათი ფუნქციები, დრო, კილო,

ასპექტი, ქცევა და მისი გამოხატვის საშუალებები, კონტაქტი, მისი წარმოება და ფუნქცია, გარდამავლობა, გვარი, საწყისი და მიმღეობა, მათი წარმოება და ფუნქციები;

8. ზმნიზედა; ჯგუფები ფუნქციისა და ფორმის მიხედვით, ზმნიზედის მართლწერა;
9. თანდებული; ცალკე მდგომი და სახელთან შერწყმული თანდებულები, თანდებულთა განაწილება ბრუნვების მიხედვით და მათი ფუნქციები;
10. კავშირი; კავშირის სახეები, მაერთებელი და მაქვემდებარებელი კავშირები;
11. შორისდებული;
12. ნაწილაკი.

დ) სინტაქსი:

1. წინადადება შინაარსის (მოდალობის) მიხედვით;
2. წინადადება აგებულების მიხედვით - მარტივი, შერწყმული და რთული;
3. წინადადების მთავარი და არამთავარი წევრები;
4. განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები;
5. პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი.

ე) ორთოგრაფია:

1. რაოდენობით და რიგობით რიცხვით სახელთა მართლწერა;
2. კომპოზიტების მართლწერა;
3. უცხოური სიტყვების მართლწერა.

ვ) პუნქტუაცია: პუნქტუაციის წესები; პუნქტუაცია და ინტონაცია.

ზ) **ლექსიკოლოგია:** სიტყვაწარმოების თავისებურებები; სინონიმი; ანტონიმი; დიალექტიზმი; ჟარგონი; ბარბარიზმი; არქაიზმი; ნეოლოგიზმი; სიტყვათა სესხება; პროფესიული ლექსიკა; სიტყვათა პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; სიტყვის კონტექსტური მნიშვნელობა; ფრაზეოლოგიზმები და მყარი შესიტყვებები.

{მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 291}.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შუბლია მასწავლებელს გრამატიკული, ორთოგრაფიული, პუნქტუაციური, ლექსიკური შეცდომებისა და სხვადასხვა ენობრივი საკითხის ანალიზი და შესაბამისი განმარტებების ჩამოყალიბება.

სარეკომენდაციო ლიტერატურის სია:

1. ავთანდილ არაბული, ქართული მეტყველების კულტურა, თბ., 2004;
2. შუქია აფრიდონიძე, ჩვენი ენა ქართული, თბ., 2002;
3. თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმები, I, თბ., 1989;
4. ლეო კვაჭაძე, თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსი, თბ., 1977;
5. სახელმწიფო ენის დეპარტამენტის ბიულეტენი II, 24 აგვისტო, 2020;
6. ქართული ენა და ლიტერატურა (მასწავლებლის ბიბლიოთეკა), შედგენილი გამოცდების ეროვნული ცენტრის ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფის მიერ, ქართული ენა, I – II, თბ., 2009;
7. აკაკი შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თბ., 1976.

ლექსიკონები:

1. ვარლამ თოფურია, ივანე გიგინეიშვილი, ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბ., 1998;
2. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ერთტომეული, თბ., 1986;
3. უცხო სიტყვათა ლექსიკონი, თბ., 1989;
4. ქართული ლექსიკონი, თბ., 2014; ვებგვერდის მისამართი: www.Ganmarteba.ge;
5. ლექსიკონების ელექტრონული ვერსიები; ვებგვერდის მისამართი: www.ice.ge.

ქართულის, როგორც მეორე ენის, სწავლების მეთოდოლოგია

პედაგოგს მოეთხოვება:

1. მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის დაგეგმვა.
  - მოსწავლის სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკისა და წერის უნარ-ჩვევების გასავითარებლად გაკვეთილის მიზნის განსაზღვრა, დავალებების შერჩევა გაკვეთილის თითოეული ფაზისათვის მოსწავლეთა ასაკობრივი ინტერესებისა და მათი ენობრივი შესაძლებლობების გათვალისწინებით.
  - ენის სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად სწავლების სათანადო სტრატეგიების (დისკუსიის, ენობრივი შეცდომების ანალიზისა და სხვ.) შერჩევა.
2. მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის წარმართვა.
  - ისეთი ხერხების შერჩევა, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა მოტივირებას მოსმენის, კითხვის, ზეპირ თუ წერით აქტივობებში ჩასართავად.
  - ისეთი ხერხების შერჩევა, რომლებიც მოსწავლეს გამოუმუშავებს ზეპირი და წერითი დავალებების დამოუკიდებლად შესრულების ჩვევებს; კითხვის, მოსმენის, ლაპარაკის, წერის სათანადო სტრატეგიების შერჩევის უნარს.
  - დიფერენცირებული მიდგომის ხერხების გამოყენება მოსწავლეთა შესაძლებლობებისა და ცოდნის დონის გათვალისწინებით.
3. მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის უზრუნველყოფა შეფასების მრავალფეროვანი მეთოდების გამოყენებით.
4. ქართულის, როგორც მეორე ენის, სწავლების სპეციფიკის ცოდნა.
  - დაწყებით, საშუალო და საბაზო საფეხურებზე კითხვისა და წერის უნარების განმავითარებელი აქტივობების შერჩევა.
  - მოსწავლეთა კომუნიკაციური უნარ-ჩვევების განსავითარებლად სათანადო სტრატეგიების გამოყენება.

[მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, მუხლი 292].

სარეკომენდაციო ლიტერატურის სია:

1. ეროვნული სასწავლო გეგმა, 2018-2024;
2. ქართულის, როგორც მეორე ენის, სტანდარტი, 2018-2024;
3. მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, 2010;
4. ქართულის, როგორც უცხო ენის სწავლების მეთოდოლოგია, თინათინ კილურაძე, ეკატერინე ცქუთათელაძე, ვებგვერდი: http://geofl.ge/#!/page_metodic;
5. როგორ ვასწავლოთ კითხვა, დაწყებითი კლასის პედაგოგებისათვის, გამოცდების ეროვნული ცენტრი, 2010;
6. კითხვის ეფექტური მეთოდები, სასწავლო მეთოდური ფილმი და გზამკვლევი, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი, 2011;
7. ქართული ენა და ლიტერატურა, I-VI კლასები, გზამკვლევი მასწავლებლებისათვის, ეროვნული სასწავლო გეგმების ცენტრი, 2011;
8. კითხვის ეფექტური მეთოდები (1, 2), მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი, 2011, ვებგვერდი: www.tpdc.ge;
9. სწავლება და შეფასება, დამხმარე სახელმძღვანელო, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი, 2008;
10. ქართული ენის ფლობის დონეები, ზოგადი აღწერილობა, მარიკა ოძელი და სხვ., სახელმწიფო ენის დეპარტამენტის ბიულეტენი II, 24 აგვისტო, 2020.